

ressò mont-roigenc

MAGÍ SEDÓ PASCUAL: POETA, ARQUEÒLEG I MESTRE DE L'ESCOLA DEL MAR (1)

Martí Rom
www.martirom.cat

06-05-2022

Què en sabem del Magí Sedó Pascual? En els darrers anys, tot fent recerques sobre temes de Mont-roig, alguna vegada m'he anat trobant el seu nom. És allò que m'agrada dir que *vas a comprar peres i tornes a casa amb peres i pomes*, et criden l'atenció i penses que pel mateix viatge tinc més material; em guardaré les pomes per més endavant. Poc a poc els textos es van acumulant i hi ha un moment que decideixes endegar un nou treball sobre Mont-roig i/o algun mont-roigenc.

En aquest cas, he tingut la sort de la col·laboració del net del Magí: en Joan Rom i Sedó, que m'ha lliurat informacions rellevants; entre d'altres, un text resum de la seva vida fruit de les aportacions de la seva mare Montserrat Sedó Sedó. Gràcies! Poques vegades et faciliten tant el treball.

“Magí Pascual Sedó va néixer el 14 de desembre de 1899, a les 10 de la nit, al carrer Cruz de los Canteros (ara Creu dels Molers), al barri del Poble Sec de Barcelona. El seu pare Pere Sedó Martí¹ i la seva mare Teresa Pascual Alzina² provenien de Mont-roig on s'havien casat el 1895. El Magí era el segon fill del matrimoni i en aquesta ocasió el part va ser diferent del primer, no sols perquè ara vivien a Barcelona, era sobretot perquè el pare estava a casa. Quan el Pere, el fill gran, havia arribat al món, a Mont-roig, el 1897, el Pere Sedó Martí no se'n va poder assabentar, es trobava a 11.000 quilòmetres de distància, fent la guerra, en una illa de les Filipines. En tornar a casa el pare, el matrimoni va decidir deixar el poble i començar una nova vida a Barcelona. El tercer fill, el Josep, naixeria el 1903 al nou domicili familiar del carrer Nou de la Rambla número 83”³.

Resseguint els censos electorals he trobat, en el de 1894, Pere Sedó Boronat de 43 anys⁴. En el de 1898 hi ha Pere Sedó Martí (1874-1957), que vivia al carrer d'Amunt núm. 1. Aquest darrer és el pare de Magí Sedó Pascual, el personatge d'aquest text, i l'anterior seria l'avi. Eren una família pagesa. En el cens de 1904, ja no hi consta el Pere Sedó Martí, doncs, com dèiem abans, vivia a Barcelona.

¹ Pere Sedó Martí (1874-1957). Els seus pares eren: Pere Sedó Boronat (1848-1935) i Bàrbara Martí Nolla (1845?-1881). Aquests, també varen tenir Miquel Sedó Martí (1878-1944) que es va casar amb Salvadora Clavaguera Anfrons (1876-24 de gener de 1954). I aquests varen tenir la Teresa Sedó Clavaguera, que veurem que es casarà amb el seu cosí germà Magí Sedó Pascual, personatge objecte d'aquest treball.

² Teresa Pascual Alzina (21 d'octubre de 1870-25 de gener de 1914).

³ Joan Rom Sedó / Montserrat Sedó Sedó.

⁴ Pere Sedó Boronat, en el cens de 1913, consta al carrer del Bisbe Macià (no posa el número). El 1918 diu Bisbe Macià núm. 21, on ara coneixem que és a “cal Sedó”. El 1925 al carrer Romeu núm. 15. Al 1932 al carrer “14 d'abril” núm. 15. La darrera referència que hi ha és al cens de 1934 que diu que viu al mateix lloc i té 87 anys.

“En aquell carrer Nou de la Rambla número 83, la família, per tal de guanyar diners, solia tenir sempre una habitació rellogada amb dret a cuina a algun artista de teatre o varietats que feien temporada al Paral·lel. Els tres germans vestien roba comprada als Encants⁵, on també adquirien llits, sabates i un acordió de segona mà a més de llibres per tal que els nois es formessin (Historia de las Cruzadas, Geografía Universal). El pare va trobar feina al taller de vidres i miralls “El Bruch”. Mentre, els nois anaven a l’escola dels Hermanos Maristas del carrer Sant Oleguer i a cantar al cor de l’església de Sant Pau del Camp. L’any 1914 mor la mare amb 44 anys; cinc anys abans havia perdut el seu fill gran. El pare es va tornar a casar amb Consol Aleu, de Mont-roig; la núvia tenia 48 anys i era soltera, el nuvi 40 i feia quatre mesos que ha enviudat. La Consol va aportar al matrimoni un aixovar amb roba de llar i dotze monedes d’or; la dot era un regal del senyor Ramon Artiga, un solter ric, veí del carrer Nou de Mont-roig, a casa del qual la Consol havia entrat a servir amb catorze o quinze anys”⁶.

Continuant la recerca en els censos electorals de Mont-roig he trobat, en el de 1904, dos fills més de Pere Sedó Boronat: Josep Sedó Martí (1871-1954), que vivia al carrer d’Amunt núm. 1⁷ (com Pere Sedó Martí el 1898) i Miquel Sedó Martí de 26 anys (1878-1944), que vivia al carrer “Hospital y Pica” núm. 20⁸.

En el cens de 1917 hi consta Lluís Sedó Martí, un altre germà de Pere Sedó Martí. Té 27 anys (deuria néixer cap al 1890)⁹.

En el de 1925 hi trobem Teresa Sedó Boronat que viu al carrer del Bisbe Macià núm. 8 i té 74 anys (deuria néixer cap al 1851)¹⁰. Deu ser germana de l’avi de Magí Sedó Pascual: Pere Sedó Boronat.

En el de 1934 encara trobem un altre membre d’aquesta família: Maria Sedó Martí que viu al carrer “14 d’abril” núm. 15 (actual avinguda de Reus) i té 44 anys (deuria néixer cap al 1890)¹¹.

Resumint: Pere Sedó Boronat, que tenia una germana de nom Teresa, va tenir cinc fills: Pere, Josep, Miquel, Lluís i Maria Sedó Martí. El primer, Pere Sedó Martí, era el pare de Magí Sedó Pascual.

Cal Sedó. Bisbe Macià núm. 21

⁵ Aleshores estaven als voltants del Mercat de Sant Antoni.

⁶ Joan Rom Sedó / Montserrat Sedó Sedó.

⁷ Josep Sedó Martí en el cens de 1913 consta al carrer del Bisbe Macià (no posa el número). El 1918 diu Bisbe Macià núm. 21, on ara hi ha a “cal Sedó”. La darrera referència que hi ha és el cens de 1951 i té 78 anys.

⁸ Miquel Sedó Martí, en el cens de 1911, consta al carrer de l’Hospital núm. 20. El 1913 a Sant Antoni núm. 53. El 1917 al Bisbe Macià núm. 42. En el de 1918 al Bisbe Macià núm. 23. I, a partir de 1922, al Bisbe Macià núm. 21, on ara hi ha “cal Sedó”. L’última vegada que el trobem és al cens de 1934 i té 55 anys.

⁹ Lluís Sedó Martí, en el cens de 1918, consta al carrer del Bisbe Macià núm. 23. En el de 1922 al carrer d’Amunt núm. 13. La darrera vegada que hi consta és al 1930 amb 39 anys.

¹⁰ La Teresa Sedó Boronat, l’última vegada que la trobem és al 1928, amb 78 anys.

¹¹ La Maria Sedó Martí, el darrer cop que hi consta és al 1955, amb 66 anys.

“Cal Sedó”, és al número 21 del carrer del Bisbe Macià. Sembla que, antigament, aquesta casa era coneguda com “ca la Gelada”, un renom que s’ha perdut. Quan l’Esther Bargalló va escriure un article sobre aquell rellotge de sol dels darreres de “cal Sedó”, que dona a la Coma i les Creus, el va titular “Rellotge de sol de ca la Gelada”¹². Ferran Jové Hortonedà en el seu admirable llibre “Estudi onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp” (Ajuntament de Mont-roig del Camp, 1999), també esmenta “la barraca de la Gelada”¹³.

Cal Sedó, des del carrer de la Mare de Déu de la Roca

“El matrimoni de Pere Sedó Martí i Teresa Pasqual Alzina es muda novament de domicili, ara al barri de Gràcia, al número 14 del carrer Vic i, gràcies a la dot de la Consol, el Magí pot estudiar magisteri. Es matricula a la Escuela Normal Superior de Maestros de Barcelona l’agost de 1914. Té quinze anys. Rep classes de català del filòleg Pere Barnils Giol¹⁴. El 25 de setembre de 1918 comença a treballar per l’Ajuntament de Barcelona com a mestre agregat a la Escola Nacional del carrer Esmeralda (ara Astúries) del barri de Gràcia i l’any 1920 a l’Escola Patronat Domènec del carrer Sant Pere Màrtir (Gràcia)”¹⁵.

Va ingressar al servei de l’Ajuntament exactament el 25 de setembre de 1918¹⁶. El desembre de 1921 la Comissió de Cultura de l’Ajuntament de Barcelona va aprovar els nomenaments de l’Escola del Mar; a més de Pere Vergés com a director, ho foren els mestres Magí Sedó Pascual, Mercè Barba Falqués, Josefina Bayona Gotanegra i Teresa Cadanet Bos. La presa de posició de Magí Sedó del càrrec de mestre de l’Escola del

¹² En el web de “**Ressò mont-roigenc**”, del 23 de febrer de 2015, s’hi deia: “*Localització: a la casa del carrer del Bisbe Macià 21, tot i que el rellotge és a la façana que dona al carrer de la Mare de Déu de la Roca, mirant cap a Les Creus. Descripció: quadrat, pintat a la paret. Damunt es pot llegir la data: 1766. S’hi aprecien 2 figures humanes, una a cada costat del rellotge tot i que, degut al mal estat de la pintura, no es veu prou clar si són dos homes o un home i una dona. Línies horàries de 8 a 6 i senyals per a les mitges hores. Gnòmon de vareta. Bastant deteriorat*”.

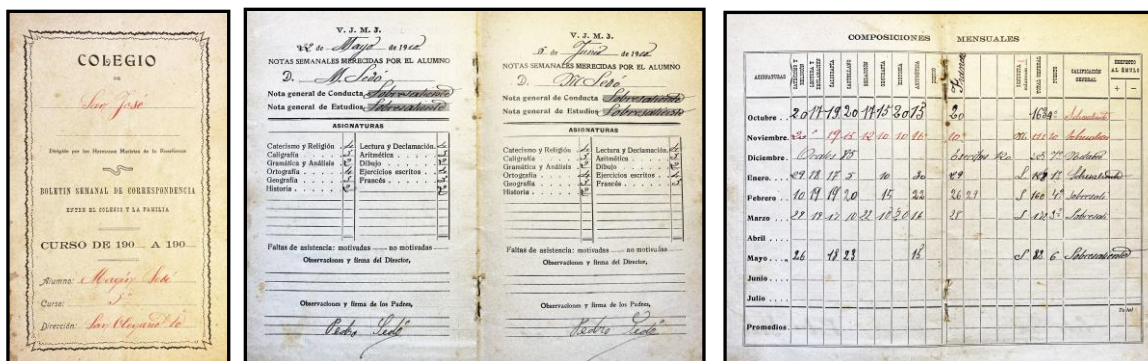
¹³ A les Terres Noves, prop del Club de golf Bonmont i a tocar de l’AP7 (més o menys a 1 quilòmetre cap a Cambrils). Coordenades GPS (UTMx / UTM y): 327074 / 4545216. Codi Mont-roig: 074. Codi Wikipedra: 2262. Per accedir a Wikipedra: <http://wikipedra.catpaisatge.net/>

¹⁴ Pere Barnils Giol (1882-1933). Filòleg i pedagog. El 1908 guanya una beca convocada per la Diputació de Barcelona per estudiar filologia romànica a Alemanya. Al tornar posa en marxa la Secció de Filologia a l’Institut d’Estudis Catalans i prepara la redacció del Diccionari General de la Llengua Catalana.

¹⁵ Joan Rom Sedó / Montserrat Sedó Sedó.

¹⁶ “Gasetta municipal de Barcelona” de 1932.

Mar fou el 16 de gener de 1922¹⁷. El 26 de gener es van iniciar les classes. Fou professor de la secció de nois amb un sou de 3.600 pessetes anuals¹⁸.

“Desconeixem les circumstàncies que el vinculen en un primer moment a Pere Vergés Farrés. El pedagog i animador del projecte educatiu per nens que es materialitzà en l’Escola del Mar. Vergés era tres anys més gran que el Magí i probablement feren coneixença molt abans que l’escola obrís portes el gener de l’any 1922. Vergés confià en les capacitats del jove mestre i l’incorpora al seu equip junt amb Mercè Barba, Josefina Bayona i Teresa Cadanet. L’Ajuntament de Barcelona, titular de l’escola, la va crear a una platja propera, en aquells moments, a la ciutat, just al final del carrer Almirall Aixada (des del 2020, carrer d’Emília Llorca), a la Platja dels Pescadors, al barri de la Barceloneta amb el propòsit que l’educació de qualitat arribés a tots els sectors de la societat –cal recordar que a principis del segle XX la taxa d’analfabetisme superava el 50 % a la ciutat-. L’edifici, tot de fusta pintada de blanc i desmuntable no semblava un centre educatiu. Amb tot el que la feia diferent era el seu projecte pedagògic que seguia per un costat l’exemple de les *Open-air-Schools*, les escoles al aire lliure que des de començament de segle proliferaven a Europa i s’inspirava en l’Escola Moderna del pedagog Francesc Ferrer Guàrdia, una escola que es trobava a l’avantguarda d’una educació avançada i llibertària. Vergés: Segurament no ensenyem aquelles coses que les famílies esperen que ensenyem, però sí que ensenyem a pensar, a sentir i a estimar.”¹⁹.

¹⁷ “Gasetta municipal de Barcelona” de 1932.

¹⁸ “La Veu de Catalunya”, del 27 de desembre de 1921, notícia sobre la provisió de places de professors per a l’Escola del Mar.

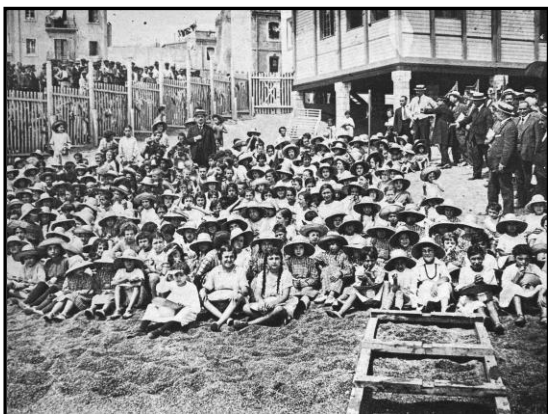
¹⁹ Joan Rom Sedó / Montserrat Sedó Sedó.

El dia de la inauguració, el regidor de l'Ajuntament de Barcelona, Lluís Guarro, va dir públicament: *“Senyors, vull que consti! Aquests professors que veieu han estat escollits i nomenats sense que hi hagi intervingut cap recomanació. Això... no és pas cosa corrent...”*²⁰.

Sobre la inauguració, el “Diario de Barcelona” va publicar una interessant crònica: *“A la Escuela asistirán alumnos de ambos sexos de 5 a 14 años de edad, los cuales son escogidos entre los solicitantes, previo examen médico, prefiriéndose los de familias más humildes; y serán dados de alta en cuanto presenten señales de completa robustez física, a fin de que puedan recibir otros los beneficios de la institución... (Recibirán) instrucción primaria, de conocimientos útiles, al par que presentados en forma agradable a la inteligencia de los pequeñuelos, alternando con ejercicios en la playa, horas de descanso y juegos infantiles...”*²¹.

Tan sols dos mesos després de la inauguració, el 13 de maç de 1922, l'Escola del Mar va rebre la visita de l'ambaixador francès, aprofitant que es trobava a Barcelona, amb un grup de catedràtics francesos²². Una altra visita important fou la d'Albert Einstein, el científic que va proposar la teoria de la relativitat. Va estar a Barcelona del 23 al 28 de febrer de 1923. Fou el dimarts 27.

També va visitar l'Escola del Mar Joan Miró. Es deurien reconèixer com “mont-rogençs”? La Biblioteca de l'actual Escola del Mar porta el nom de “Joan Miró”.

Magí Sedó Pascual està enmig, entre els nens

El 13 de setembre de 1923, Miguel Primo de Rivera, aleshores capità general de Catalunya, va donar un cop d'estat amb el consentiment del rei Alfons XIII. Començava la “Dictadura de Primo de Rivera” (1923-1930). Era un govern exclusivament de militars. Es va suspendre la Constitució de 1876, dissoldre les Corts i els Ajuntaments i, entre d'altres, prohibir els partits polítics, es va imposar la censura a la premsa, l'ús del català i eusquera, les banderes que no fossin la espanyola i es va intervenir la Mancomunitat de Catalunya (1914 a 1925). *“No es féu esperar l'ordre oficial segons la qual era prohibit l'ús de la llengua materna a les escoles. Recordo que una mestra jove, de la classe de la menudalla, em contà que les llàgrimes li regalimaven avall quan, en*

²⁰ Llibre “L'Escola del mar i la renovació pedagògica a Catalunya” de Robert Saladrigas (Edicions 62, 1973), pàg. 166.

²¹ “Diario de Barcelona” del 27 de gener de 1922.

²² “La Vanguardia” (14 de març de 1922).

explicar un conte en castellà, els petits no la van entendre...”²³. Qui ho explica es Pere Vergés el director de l’Escola del Mar. També conta que, en una visita del nou Ajuntament “dictatorial” de Barcelona, varen clamar al cel en veure que només hi havia un retrat del rei a tota l’escola i que no hi havia “crucifijos”. Una Espanya en blanc i negre intentant posar portes al mar.

“Durant els set anys que va viure la Dictadura el pes de l’Escola el duiem íntegrament cinc mestres. Davant la possibilitat no gens remota que aprofitant l’escassetat de personal ens imposessin mestres que no fossin de la nostra fusta, de comú acord vam decidir multiplicar els esforços al màxim i sortir endavant literalment com poguéssim. Així, que els meus companys eren els mateixos que van inaugurar l’Escola: Magí Sedó, Mercè Barba, Josefina Bayona i Teresa Cadanet. Ells i jo vam donar el tomb a l’Escola. La vam transformar d’institució primordialment sanitària, d’estada temporal, on l’ensenyament es donava amb caràcter transitori per tal que els nois i les noies que

venien a curar-se no desaprofitessin el temps... Les funcions les vam distribuir de la manera següent: la classe Garbí, que era la dels més grans, la donava jo... l’Angèlica, els nois mitjans, el senyor Sedó... De feina més aviat en sobrava... Vam ser els primers mestres de Barcelona que fèiem les classes sense vestir el tradicional guardapolvo... La classe l’Angèlica perquè... era presidida per una reproducció detalladíssima de L’Anunciació de Fra Angelico...

“Magí Sedó Pascual es va casar el 14 de setembre de 1924 amb la seva cosina, la Teresa Sedó Clavaguera²⁴ per la qual cosa va caldre demanar una dispensa al bisbat. La boda es celebrà al monestir de Montserrat. El matrimoni va llogar un pis al carrer Trilla núm. 2 (barri de Gràcia), on naixeria la seva filla Montserrat el 28 de juny de 1925”²⁵.

Magí Sedó, a més de la seva activitat acadèmica, també va publicar un llibre de poesies i diversos textos històrics i/o arqueològics.

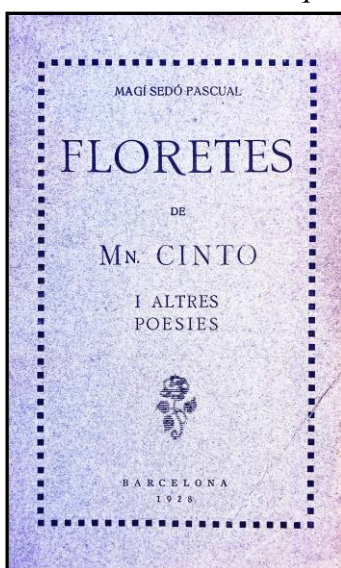
Del 1928 és el llibre “Floretes de Mn. Cinto i altres poesies”. Em permeto reproduir-ne algunes. Per exemple, “Can Tona”, dedicada a Mossèn Cinto Verdguer: “*Pagesia de la plana / que reposes en la nit, / pagesia de la plana / que amb un bes t’has adormit. / Tots els teus mossos reposen / ha sigut fort el tragí! / tots els teus mossos reposen, / sols un fa encara camí. / Sols vetlla sota teulada / el teu estudiant de Vich / la finestra està badada: / un cor vola a l’infinit.*”.

²³ Llibre “L’Escola del mar i la renovació pedagògica a Catalunya” de Robert Saladrigas (Edicions 62, 1973), pàg. 186.

²⁴ Teresa Sedó Clavaguera (27 d’octubre de 1900-14 de desembre de 1999).

²⁵ Joan Rom Sedó / Montserrat Sedó Sedó.

“Vora el lletet” (a la nostra filla Montserrat)²⁶: “*Quan al lletet et miro, tan dolçament dormida, / em sembla que contemplo un Jesuset petit, / aquell que pel desembre, voltat*

d'herba florida, / somriu dins del pessebre que per a tu hem guarnit. / Ton front encar conserva l'humit de les besades / de quan els nostres llavis alhora hem estampat / i ta carona encara, de les darreres rialles, / la dolça placidesa que el cor ens ha alegrat. / Per terra esgarriades es troben les joguines / que poc abans tu feies seguir tots els recons, / i oberts els braços, sembla, que estan plorant tes nines, / que enyoren tes manetes i enyoren tos petons. / Somnies filla meva que els angelets et volten / quan desclous els teus llavis de sobte amb dolç somrís? / o bé a cavall d'un núvol, davant la Verge et porten / i escoltes extasiada l'arpa del Paradís! / Vetllem-la esposa meva, vetllem per una estona / junt amb la Verge bruna que vetlla el seu capsal; / gaudint d'aquets moments, de goig, que el cel ens dona / preguem a sa Regina la salvi de tot mal.”.

A “La Veu de Catalunya”, del 15 de març de 1928, hi sortia una ressenya, firmada per Manuel de Montoliu (1887-1961), sobre aquest llibre. “*No pot haver-hi homenatge més íntim i alhora més ple de significació popular a una gran personalitat literària que el constituït per les glosses i els comentaris teixits al voltant de llur obra per mans de llurs admiradors de les generacions que han vingut a llur darrera. Aquestes glosses i comentaris són realment flors que broten i es desclouen a llur pas per damunt la terra, flors nascudes amb llur mateix perfum, del sentiment d'enyorança i gratitud que, com estela lluminosa, han deixat les petjades de llur poesia en les ànimes de llurs conciutadans... En aquestes Floretes... amb la més estricta fidelitat a l'esperit del seu altíssim model i amb una lloable humilitat aquest poeta glossa en bonics versos algunes estrofes i algunes obres verdaguerianes... Són petites composicions on l'enyorança del gran poeta ha dictat al seu glossador evocacions delicadament suggestives...”.*

Per una carta d'Eduard Toda²⁷ del 19 de desembre de 1935, des del Monestir de Poblet, sabem que Magí Sedó li havia enviat un “*inspirat poema... hermosa visió de Poblet que sa bondat ha volgut dedicarme. Li quedo reconegut..., passant son treball a nostre arxiu de manuscrits esperant ens sia possible influir-lo en una Antologia pobletana que voldria publicar...”*”.

A “Haidé. Estudis maragallians”²⁸ hi ha una citació a Magí Sedó Pascual. En el text “Sobre les traduccions al castellà de quatre poemes de Maragall”, de Josep Miquel Sobrer (Indiana University), aquest analitza algunes traduccions al castellà del “Cant espiritual”. La del nostre Magí Sedó Pascual és una de les que “*capten prou bé la temperança de què fa gala Maragall en el seu gran poema... a l'Arxiu Joan Maragall...*

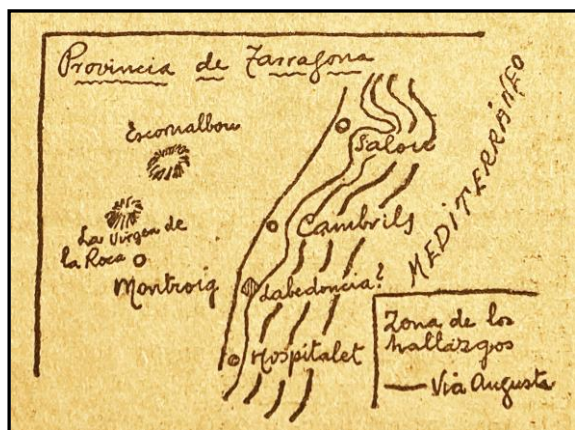
²⁶ La Montserrat Sedó i Sedó, de 97 anys, fou la primera dona cap de llista a les primeres eleccions municipals del 1979, després de la dictadura franquista. Fou del Consell de Redacció de **Ressò mont-rogenic** des de Ressò 76 a Ressò 86 (de l'any 2000 al 2003).

²⁷ Eduard Toda Güell (1855-1941) important diplomàtic i arqueòleg, comprà el castell d'Escornalbou i restaurà Poblet.

²⁸ “Butlletí de l'Arxiu Joan Maragall”, núm. 1 del 2012.

es guarda la de Magí Sedó Pascual mecanografiada, datada el 29 d'octubre de 1942, i dedicada a mà als fills de Joan Maragall per aquest mestre de l'escola municipal...".

En el "Diario de Reus" del 13 de setembre de 1929 hi va publicar un interessant article titulat "Notas Históricas. Montroig, en el Campo de Tarragona" on Magí Sedó fa un recull, des del segle XIV dels trets diferencials de la morfologia estructural del poble. Del seu recinte murallat, enumera els portals, l'església (vella), l'ermita de la Mare de Déu de la Roca... "*Debe buscarse, seguramente... un origen romano*²⁹ a esta villa... Se halla emplazada en un regular promontorio... donde estaba el antiguo casco de la población, que se hallaba ya, probablemente, en el siglo XIV, rodeada de fuertes murallas, de las que solo se conservan hoy en día algunos torreones y dos portales... Delante del Ayuntamiento³⁰ un soberbio torreón de gruesos sillares... Un magnífico portal que... da acceso al camino que lleva al vecino pueblo de Arbós. Otro portal... a la entrada de la calle Mayor... (La iglesia) su construcción parece pertenecer a últimos del siglo XVI... De los siglos XVII y XVIII son los barrios formados alrededor... que se extienden en su mayor parte por el llano exterior. En su término municipal, y distante unos cuatro kilómetros... existe un antiquísimo santuario, llamado de la Virgen de la Roca... Acaba remarcant les troballes de ceràmica romana: "*Hemos dejado para lo último nuestras más recientes investigaciones, y a las que nos referíamos al dar un origen romano a la población de Montroig... Nuestras estancias estivales de dos años consecutivos en un regadío de este término, al lado del mar, nos han dado ocasión para realizar particularmente excavaciones que se han visto coronadas por el éxito. Hemos hallado, en un extenso radio, abundante cerámica romana de tosca construcción, y entre ella, variadísimas muestras de tipo fino y bellamente ornamentadas. Además de rico muestrario, han salido tres monedas, una de ellas con el busto y la inscripción de Septimio Severo; de las otras dos, muy deterioradas por la acción del tiempo, parece ostentar una efigie de César Augusto. Estos hallazgos confirmarían nuestra opinión, o por lo menos revelarían la existencia de una villa romana en este paraje, muy cerca por otra parte de la Vía Máxima, la gran arteria que unía Tarragona a las provincias meridionales ... (agosto de 1929)*". Aquest text esta dedicat "a don Francisco Carreras y Candi, investigador infatigable"³¹.

Magí Sedó fa esment de "*nuestras estancias estivales de dos años consecutivos...*". Aquests deuriem ser 1929 i 1930. Com veurem a continuació, no solament va fer treballs a la Barquera del Sedó sinó que va explorar la "Cova gran" de la muntanya de l'Ermita. L'1 de març de 1930 publicava a "Las Noticias", de Barcelona, l'article "Montroig

²⁹ Durant la construcció del velòdrom "Josep Florencio" de Mont-roig, el 1983-1984, es van trobar restes d'una vil·la romana dedicada a la producció d'oli i vi, i diversos materials ceràmics. Es creu que era de finals del segle I i inicis del II després de Crist. Vegeu l'opuscle "Excavacions al velòdrom. Un centre terrisser d'època romana" de Lluïsa Pallejà Vilaseca (Col·lecció Memòries d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya" núm. 12, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1994).

³⁰ L'antic Ajuntament, ara Casa de Cultura Agustí Sardà.

³¹ Francesc Carreras Candi (1862-1937) fou un rellevant historiador i acadèmic.

prehistòric, ibèric i romà”. Aquest s’inicia comentant aquella vil·la romana de la Barquera. “*Excavaciones posteriores, muy deficientes todavía, han dado nuevos e interesantes hallazgos... que permiten afirmar la existencia de un poblado preromano en aquel lugar, pudiendo muy bien tratarse de la antigua Labedoncia citada por Avieno en su Orae maritimae. Los itinerarios romanos llamados de Antonino, formados en el siglo IV... no citan la existencia de Labedoncia y solamente mencionan a Oleastrum, colocada por modernos historiadores en el término de Hospitalet, cerca del río Ollastre (riu de Llastres) ... Volviendo a nuestros hallazgos, hecha una minuciosa investigación de la capa superficial del terreno, hallamos fragmentos de cerámica ibérica y helenística, de barniz negro, fragmentos de lápidas de mármol, vidrios pertenecientes a vasijas, una diminuta moneda ibérica...*”. A continuació, explica que “*tuvimos la suerte de descubrir en el mismo término de Montroig, en la montaña donde se venera la Virgen de la Roca, algunas estaciones prehistóricas, formando parte, al parecer, del mismo grupo del cercano Escornalbou, en cuya montaña, posesión de don Eduardo Toda, se descubrieron también numerosas cavernas, exploradas en 1925 por el sabio excavador de la Necrópolis de Tarragona doctor Serra y Vilaró*³². *El material recogido en la exploración de una de las cuevas... bautizada por nosotros con el nombre de Cova gran, se compuso de diversos instrumentos de sílex y dos fragmentos de cerámica sin ornamentación...*”.

Posteriorment, l’Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans del 1936 ho va divulgar en un article: “*La muntanya de la Verge de la Roca és una de les elevacions que voregen el camp de Tarragona per la banda del S. W., té uns 300 m. d’alçada i la seva part superior està constituïda per arenisques triàsiques com les del cim del d’Escornalbou i que, com en aquest lloc, estan extremadament sorollades i erosionades, originant gran nombre de coves. Una d’elles fou visitada, i, segons diu, explorada pel Sr. M. Sedó, que la batejà amb el nom de cova gran i en publicà una nota a la premsa*³³. *Hi trobà onze fragments de sílex, un d’ells és un trosset de fulla, altres dos són puntes grolleres, n’hi ha tres de lenticulars i altres d’atípic. A més, hi trobà dos fragments de terrissa llisos...*”³⁴.

³² Joan Serra Vilaró (1879-1969) fou eclesiàstic, historiador i arqueòleg.

³³ “Las noticias”, de Barcelona, de l’1 de març de 1930.

³⁴ Article “Cova Gran de la muntanya de l’Ermita de la Roca (Montroig, Camp de Tarragona)” de Josep de Calassanç Serra Ràfols, publicat a l’Anuari de l’Institut d’Estudis Catalans de 1936, pàg. 19.